5. Závěr

Komparativní cenová úroveň České republiky od roku 1995 dlouhodobě roste, přičemž koeficient CPL vzrostl v letech 1995 – 2003 přibližně o 13,6 procentních bodů. Reálná apreciace koruny vytváří tlak na domácí exportéry, jelikož jejich relativní náklady (ceny vstupů vyjádřené ve společné měně) ve vztahu k zahraniční konkurenci za jinak stejných podmínek rostou. Domácí výrobci jsou tak nuceni racionalizovat a optimalizovat výrobní procesy tak, aby snížili jednotkové náklady výroby.

Alternativně může být reálná apreciace koruny kompenzována zvýšením cen na zahraničních trzích. K tomu je ovšem potřeba zvýšit kvalitu nabízené produkce a poskytovaných služeb, jakož i zlepšit úroveň prodejních aktivit v nejširším slova smyslu. V každém případě reálná apreciace vytváří v tomto ohledu pozitivní tlak na modernizaci domácí výrobní struktury projevující se jak zvyšováním kvality produkce, tak snižováním jednotkových nákladů.

Příčiny reálné apreciace české koruny je možné spatřovat částečně v rostoucí úrovni relativní produktivity práce v ČR (Balassa – Samuelsonův efekt), částečně ve zlepšujícím se postavení domácích exportérů na zahraničních trzích, což je dáno rostoucí kvalitou domácích výrobků, lepším přístupem do distribučních sítí, vyšší kvalitou komerční práce atp. Růst takto široce definované reálné ekonomické vyspělosti České republiky zvyšuje konkurenceschopnost domácích vývozců na zahraničních trzích. To se projevuje růstem komparativních dovozních (dovozních z hlediska EU) cen ČR na trzích EU. Růst cen docilovaných domácími výrobci na zahraničních trzích pak vytváří přirozený tlak na směnný kurz, jenž se následně odráží v růstu domácí komparativní cenové úrovně. Růst domácích relativních cen lze proto považovat nejen za faktor nominální konvergence, nýbrž i za významný indikátor konvergence reálné.

Mezinárodní komparace prokázala, že domácí komparativní cenová úroveň roste v ČR podstatně rychleji než relativní HDP na obyvatele (ten ve sledovaném období dokonce poklesl). Příčiny reálné apreciace české koruny je tudíž možné spatřovat částečně ve faktorech administrativně regulatorní povahy, částečně ve zlepšující se reálné úrovni české ekonomiky, která však není vyjádřená pouze v pojmech „růstu“, nýbrž je definována jako komplexní ekonomická charakteristika odrážející institucionálně-systémové podmínky obchodu, kvalitu domácí produkce, dynamiku technologických změn atp.

Počáteční podhodnocení kurzu koruny patrně neodpovídalo reálným možnostem ekonomiky. Další vývoj reálného kurzu koruny tak byl do jisté míry spojen s narovnáním této výchozí diskrepance. Na reálné apreciaci české koruny do určité míry participovalo taktéž postupné uvolňování cen v některých silně regulovaných oblastech.